

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

792

Szerző:

Cím: A nemzet színházáért

Hely

Nemzeti Színházért

Idő

"1920"

Személy

Forrás:

Uj Nemzedék

Bp.

1920. 7/8

(Helv)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Helyszám

A nemzet színházáért

A politikai események egy pillanatra megakasztottak bennünket abban, hogy a Nemzeti Színház kérdését az úgy fontossághoz mértén továbbra is napirenden tartjuk. Most vissza kell térnünk hozzá, mert az ember elámul, ha azokat a tudósításokat olvassa, melyek az elmúlt napokban az Uj Nemzedékben a Nemzeti Színháznál uralkodó állapotokat ismertették. Elámul és megdörzsöli szemét: Ébren van-e, vagy almodik? Napról-napra nem győzi hallgatni és olvasni, sokszor leírni se, hogy mit jelent a keresztény és nemzeti irányzat győzelme, micsoda változást minden téren: a politikában éppen úgy, mint a közgazdasági, vagy a kulturális életben. Hallja, olvassa és írja, hogy ennek az irányzatnak, ennek az erkölcsnek, ennek a szellemnek át kell itatnia a magyarság egész köztudatát, épp úgy, mint minden állami és társadalmi intézményünket. A parlamentet éppen úgy, mint a bankokat, a kereskedelmet épp úgy, mint az irodalmat, a kormányzatot és közigazgatást épp úgy, mint az iskolát, a jogszolgáltatást épp úgy, mint a színházat és így tovább. Hallja, olvassa és írja mindezt, s közben a vászon, melyre álmait és vágyait maga és a közönség káprázatára így felfestegeti, itt-ott kiszakad, a kulissza eldől s mögüle szemünkbe nevetnek a tények, emberek, intézmények, jelenségek, melyeket a vászonnalal örökre eltemethetőnek gondoltunk, szemünkbe röhög maga a valóságos élet, melyet a képpel, az illúzióval szeretnénk helyettesíteni, vagy agyonütni.

Ez a valóság a Nemzeti Színházban úgy fest, hogy a színház egyik legnevesebb, legismertebb tagja, a keresztény és nemzeti gondolat s a keresztény és nemzeti kormány-

zat dicsőségére, büszke önérettel a zsidó nacionalizmus képviselőjének és hőségének prezentálja magát, előadásokon agitál e nacionalizmus feltámadása érdekében s miután minden dicsőségét, nevét, pályafutásának minden erkölcsi és anyagi sikerét a magyar nemzet, a magyar államiság és a magyar közönség jóvoltának, vakságának és elismerésének köszönheti, most, mikor ez a nemzet leliporva, koldussá fosztva sebeiben fetreng, ez az állam szétdarabolva pusztul, ez a közönség egy konkurrens nacionalizmustól mindenéből kirabolva, kinreked színházaiából is, a magyar nemzeti színművészetnek ez a Beregi nevű hőse most egyszerre rájön, hogy őt a vér és a nemzeti érzés elszakíthatatlan kötelékei fűzik ama másik nacionalistához.

De a dolog tovább is van. Benn a színházban, az állam színházában, melynek irányítása legfelsőbb fokon a kultuszkormány feladata, joga és kötelessége, szabadjára ereszelve dirigál egy «helyettes» igazgatóság s játszik egy színészi klikk, mely a nemzeti és keresztény gondolathoz a tagadás, a guny, az értellenség, az idegenség és gyűlölet viszonyában él s amely a protekció, a személyi befolyások és intim összeköttetések szálaiba kapaszkodva, szemébe vigyorog annak az irányzatnak, mellyel a „diadalmas” kurzus kormányfőirai annyira változatban fenyegetőznek és ijesztgetnek. Ez a színészi klikk tagjaiban ugyanegy azzal, mely a vörös diktatura alatt a hatalom, a gyilkolás és országégetés egy ostoba, rothadt karrikaturájának, egy hadseregpáncsnok-irodalmi-diktátornak kegyeiben sütkérezve élt és uralkodott az ország első szín-

műintézetében. Most ugyanugy él és uralkodik s ahogy akkor félretaposta, megalázta mindazokat, akiket a jobb érzés és a tehetség szemérme már amugy is szégyenített, most röhögő fölénygel gázolja felre ugyanazokat, s mindezt a keresztény és nemzeti gondolat diadala idején, a „fehér terror” idején, a keresztény és nemzeti kormányzat dicsőségére.

A színház pedig ott áll, hagyományaiából kifosztva, céljaiból, hivatásából kiforgatva, ezekkel szemben idegenül és közömbösen, s most, mikor mindenünket elveszítve csak a nemzeti szellem és lélek, a nemzeti múlt és dicsőség vigasza marad számunkra, az állam színháza azt sem tudja, mit kezdjen ezzel a szellemmel, ennek a léleknek és ennek a multnak alkotásaival s hogy reagáljon a feldúlt, szenvedő magyar közlélek roppant szomjúságára, mély válságára, hogy feleljen neki, hogy ölelkezzen vele, hogy frissítse fel és maga hogy frissüljön fel tőle.

Ha a keresztény és nemzeti gondolat diadala nem a szavakban van, ha ereje nem frázisokban és programbeszédekben él, ha hivatását valóban érzi s nemcsak hazudja, akkor jogunk van rá, hogy visszaköveteljük a Nemzeti Színházat magunknak, a nemzeti szellemnek s az egész nemzetnek. Visszaköveteljük és nem nyugszunk addig, míg vissza nem szerezzük. Mert micsoda hitelt igényelhetne komolyság, akarat és hivatottság dolgában a keresztény és nemzeti irányzat a maga számára, ha tehetetlenül kellene megállnia az állami intézmények előtt is s nem volna ereje annyi se, hogy legalább ezeket birtokába vegye?